

© Mirte Van Beusekom, 2018

Interview met Tessa Chaplin

Gebruikt in het onderzoek van Van Beusekom naar inspiratiebronnen van kunstenaars.

MB: Kun je me iets vertellen over je beeldend proces?

TC: Ik ga altijd van het ene schilderij naar het andere schilderij. Als ik in een bepaald schilderij iets mis, dan zoek ik dat op in een nieuw schilderij. En andere dingen uit het schilderij hou ik vast. Zeker in vorm ontleed ik dat dan.

MB: Welke aspecten moeten er bij elkaar en welke aspecten werken niet?

TC: Het is een soort proces dat ik doorloop. Daarnaast zijn er invloeden van buitenaf. Dingen die me inspireren of mogelijkheden die ik zie. Soms zie ik elementen van werken die ik heel goed vind en die bewaar ik dan in een 'map'.

MB: Een soort van bronnenbank?

TC: Ja een soort bronnenbank. Soms beschrijf ik bij de bron wat ik er goed aan vind. Kleinere aspecten van het werk of de manier waarop iets is opgehangen. Maar meestal onthoud ik dat wel.

MB: Gaat het je dan om de techniek of de inhoud van een werk?

TC: Ik denk dat formele keuzes altijd samenhangen met inhoudelijke keuzes. Zeker als schilder treed je altijd wel in de voetsporen van... Je reageert op dingen die er al zijn. Anders is het ongrijpbaar voor de toeschouwer wat je aan het doen bent. Zeker als je werkt met een afbeelding die niet direct te lezen is in de maatschappelijke context waarin het zich bevind.

MB: Kijk je meer naar oude meesters of naar hedendaagse kunst?

TC: Allebei. Impressionisme en expressionisme... dat vind ik gewoon heel mooi geschilderd. Oude meesters vind ik ook goed geschilderd, maar ik zou zelf nooit schilderen als een oude meester. Als ik kijk naar manieren waarop iets tentoongesteld wordt, zou ik meer naar het nu kijken. Omdat hier volop mee wordt geëxperimenteerd.

MB: Er kan misschien meer?

TC: Ja, hoe zeg je dat... het heeft ook met de tijd te maken en met praktische mogelijkheden. Tijdens de oorlog waren er minder mogelijkheden, praktisch gezien. Waardoor de kunst in vorm ook veranderde. Welke ruimte krijg je aangeboden, hoeveel geld heb je, hoe moet je je werk vervoeren? De hoeveelheid beperkingen heeft ook invloed op het werk dat eruit komt rollen. Ik denk dat formele eigenschappen van een werk de mogelijkheid hebben om een tijdsperiode aan te duiden.

MB: Je had het ook over de impressionisten, wat is daar voor jou zo fascinerend aan? Het kleurgebruik?

TC: Ik streep liever weg. Dus waarom het andere niet.

MB: Bedoel je werk dat je minder aanspreekt?

TC: Ja. Het is makkelijker voor me om aan te geven wat me niet of minder aanspreekt. Het voelt zo vanzelfsprekend dat iets me aanspreekt denk ik. Ik kan makkelijker zeggen; dit spreekt me niet aan hier en hier en hier om. Of; dat zou ik niet doen. Maar, om terug te komen naar je vraag..... er zit een bepaald soort charme in het werk van impressionisten, een esthetiek. Dat vind ik wel belangrijk.

MB: Ik had ook gelezen dat je symbolen en patronen belangrijk vind, klopt dat?

TC: Daar kom je als schilder bijna niet onderuit denk ik. Als je het hebt over mijn artist statement... veel artist statements zijn op een grote groep kunstenaars toepasbaar. Zelfs bij schilders waarbij het werk in de verste verte niet op mijn werk lijkt kan ik hun artist statement lezen en denken; dit zou ook op mij kunnen slaan. Bepaald soort taalgebruik hoort bij een bepaald soort groep. Als kunstenaar geef je met je Artist Statement aan in welke niche je zit.

MB: Hoe bedoel je dat precies?

Een niche heeft een eigen gedachtegoed en veelal een eigen manier van spreken waarbij bepaalde termen veel worden gebruikt.

MB: Vind je dan ook dat je daaraan vast moet houden?

TC: Ja ik denk het wel. Je wilt toch communiceren. Maar ik snap wel wat je bedoelt. Je moet je als kunstenaar vrij genoeg voelen om een eigen identiteit te ontwikkelen en te vernieuwen. Je moet als kunstenaar de afweging maken in. Moeilijk!

MB: Je moet natuurlijk naar buiten met wat je maakt. Dus je moet op een bepaalde manier daarover communiceren. Dat is denk ik wat je bedoelt?

TC: Ja. Toevallig ben ik nu een stuk aan het schrijven over de Black Art beweging. Een bekende protestgroep van de jaren 80. Een groep kunstenaars met een gezamenlijk statement. Als ze niet als groep hadden geopereerd hadden ze nooit zoveel weten te bereiken. Tegenwoordig is er veel verdeeldheid binnen de Black Art, wat er nog van over is. Ze zijn veel gematigder en er is niet meer één gedachtegoed. De huidige generatie heeft moeite om voorbij het beeld te komen van de eerste Black Artists. Je hebt natuurlijk kunstenaars die echt vasthouden aan de kenmerken die een groep zo groot heeft gemaakt. Kunstbewegingen zitten altijd vast. Aan de ene kant wil je als kunstenaar ergens toe verhouden. Aan de andere kant probeer je iets nieuws te ontwikkelen. Daar bestaat een spanningsveld tussen.

MB: Voorgangers kunnen ook verlamdend werken, herken je dat?

TC: Eigenlijk totaal niet. Als je precies hetzelfde doet in een andere context... Luc Tuymans bijvoorbeeld. Hij schildert foto's na maar plaatst ze in een nieuwe context. Het feit dat hij als kunstenaar een foto naschildert zorgt er ook voor dat het beeld op een andere manier bekeken kan worden. Omdat hij als een ander persoon, vanuit een andere positie, in een ander discours, zijn kunstwerk ter wereld brengt, geeft hij het werk een nieuwe lading. Zelfs met precies dezelfde afbeelding, omdat het een andere maker heeft is het toch altijd iets anders.

MB: Het toe-eigenen?

TC: Ja. Maar ik denk dat veel mensen het daar niet mee eens zijn. Luc Tuymans heeft er een rechtszaak om verloren [lachend].

MB: Doe je dat zelf ook, iets toe-eigenen in je werk?

TC: Ja zeker. Het mooie is dat mensen het vaak niet zien. Soms denk ik; ik zit hier heel dicht bij het origineel en mensen zien het niet. Soms gebruik ik van een inspiratiebron dezelfde kleuren, compositie of dezelfde opbouw. Gevoelsmatig steel je heel veel.

MB: Hoe begin je aan een nieuw werk?

TC: Als je als schilder iets wil opbouwen moet je nadenken over het verloop. Toch is een werk nooit in een keer gelukt zoals ik het van te voren bedacht had. Als dat wel zo is, is het eigenlijk altijd mislukt. Dan ziet het er plat uit. Dan is het een soort van 'te gelukt'.

MB: Dan heb je misschien bepaalde zijwegen gemist? Als je in een lijn naar een einddoel gaat?

TC: Als het te perfect is, is het niet goed genoeg. Ik denk dat er dan niet genoeg dynamiek in het werk zit. Handwerk heeft altijd een soort foutmarge. Op het moment dat het te goed is ja dan...

MB: Dan zit er misschien niet genoeg leven in?

TC: Ja. Dan ziet het er dood uit.

MB: Als je voor je gevoel een fout maakt in je werk, hoe ga je daar dan mee om?

TC: Dan moet ik een nieuwe oplossing bedenken. Het is niet altijd een fout. Soms moet ik er nog een andere kleur op doen of moet ik gedeeltes weghalen. Het gevaar dat daarin dreigt is dat je het schilderij overwerkt of dat het een soort van opvulling wordt. De compositie is een onderdeel waar ik liever niet teveel aan verander. Anders krijg je lege vlakken die toch opgevuld moeten worden.

MB: Word je ook geïnspireerd door andere disciplines? Zoals muziek, theater of literatuur?

TC: Mode. Illustratie... fotografie. Dit vind ik een moeilijke vraag. Want, ik werk vaak met slecht foto's of inspiratiebronnen die ik hun totaliteit niet vind werken.

MB: Hoe ga je dan met die bron om? Citeer je die letterlijk of is het een variatie op...?

TC: Altijd een variatie.

MB: Kunnen docenten, je opleiding, actualiteit of filosofie ook inspiratiebronnen zijn?

TC: Nee, ik ben meer met fantasieachtige dingen bezig. Een Utopia. Maar als je zou vragen of ik naar andere mensen luister en of dat helpt in het proces, dan wel ja. Ik stuur foto's naar familie/en of vrienden. Zij zijn wel onderdeel in mijn selectieproces.

MB: Ok dus daar kun je ook echt iets mee?

TC: Ze hebben niet het inzicht in hoe ze iets moeten aanpassen. Maar ik denk dat andere mensen wel zien of het goed is of niet. Zeker in je eigen omgeving weten ze steeds beter waar je naar zoekt. En zij hebben meer afstand. Ik moet tijdens het schilderproces beoordelen. Maar daarin kan ik het

overzicht verliezen. En ik twijfel soms erg. Als ik denk; dit is het, en een ander zegt; dit is het niet. Dan wacht ik. Als ik twijfel en de ander zegt; nee dit is het niet, dan pas ik het gelijk aan. Maar ik vraag wel altijd wat er niet goed is en dat moet overeen komen met wat ik denk. Op een gegeven moment weet je ook waar iemand naar kijkt. En dan vraag ik het aan de juiste persoon. Dat klinkt net alsof ik alleen de mening van mensen vraag waarvan ik weet dat ze het juiste antwoord geven [lachend].

MB: En is dat ook zo?

TC: Nee. Als het werk volgens een ander niet goed is en ik ben er blij mee raak ik gepikeerd.

MB: Dus het is wel belangrijk wat een ander van je werk vindt?

TC: Ja. Ik maak ook werk voor mezelf trouwens. Dat klinkt vreemd. Het is veiliger werk. Werk waarbij ik op de automatische piloot kan werken. Dat werkt ontspannend. Als je even geen zin hebt om goed werk te maken kan je wel zin hebben om te schilderen.

MB: Ontdek je tijdens het schilderen voor jezelf ook elementen die je kunt gebruiken voor het werk dat wel binnen je kunstenaarschap past?

TC: Eigenlijk niet omdat het veiliger is dan het andere werk. In het andere werk push ik mezelf meer. Daar zitten ook veel meer dingen bij die ik weg doe. Omdat het gewoon niet goed genoeg is.

Moeten de condities waarin je werkt ook inspirerend zijn?

Ik denk eerder inspiratieloos. Ik vind het fijn om gewoon leegte te hebben. Ik zet bijna nooit muziek aan, dat vind ik te aanwezig. Ik zet eerder een radioprogramma op, voor het geroesemoes. Geen afleiding. Je moet je toch concentreren. Soms heb ik wel een schets er naast hangen. Het gevaar daarvan, is dat je meer met het controleren bezig bent dan nadenkt wat het werk nodig heeft. is je inspiratie erbij hebben wel nodig maar het gevaar is dat je gaat controleren. Als ik het er niet naast heb liggen, word ik niet afgeleid. Dan hoeft het niet precies te kloppen.

MB: Zie je kunstenaarschap als iets dat je bent met je werk erbij of zijn het de werken...

TC: Schilders treden makkelijk op de achtergrond. Als conceptueel kunstenaar verkoop je in feite je ideeën. Mensen kunnen die ideeën ook blijven produceren. Kunstverzamelaar kopen het werk niet alleen voor het object maar ook wat het object representeert. De verzamelaars stimuleren jou kunstenaarschap. De kunstenaar is toch een dominant figuur die een onderdeel is van het werk. Maar sommige mensen zien dat niet zo. Je hebt kunstenaars die veel teksten en essays produceren. Of mee doen aan protesten. Dat zie je minder in Nederland.

MB: Ik las dat je ook geïnteresseerd bent in de Oriënt en dat het een soort manier is van verdwijnen. Heeft dat ook te maken met de tijd waarin we nu leven?

TC: Ja, daar ben ik in geïnteresseerd. Ik verlang zelf naar de Oriënt. Dit is hopelijk ook te zien in mijn werk. Op de academie was ik al geïnteresseerd in dingen zoals Center Parcs, toeristische gebieden, of themaparken zoals de Efteling. Die krijgen tegenwoordig ook veel kritiek. De Fata Morgana is in mijn ogen een onderdeel van de Nederlandse cultuur, waarschijnlijk meer dan de cultuur die het zogenaamd hoort te representeren. Naar mijn mening wordt in de discussie soms vergeten dat het een stukje Nederlandse geschiedenis. Ik geloof niet dat het met een negatieve intentie gemaakt is.

Natuurlijk is het afbeelden van Afrikanen als apen in mijn ogen een ander verhaal. Slavernij was toendertijd makkelijk goed te praten omdat Afrikanen zogenaamd geen mensen waren..... Dat is op geen enkele manier goed te praten.

Wat je tegenwoordig steeds meer ziet door globalisering en digitalisering is dat beelden uit hun context worden gehaald en dat ze een eigen leven gaan leiden. Je pakt uit elke cultuur iets....

MB: Maar kan dat wel? Kan dat niet?

TC: Dat is een moeilijk gebied. In de kunsten zie je vaak dat dit wordt gedaan. Het gemakkelijk om overal je ideeën vandaan te trekken zonder dat je weet waar het daadwerkelijk over gaat. Postmodernisme. Je kunt niet meer spreken over het 'oorspronkelijke', het maakt het wel chaotisch. Waar gaat het dan nog over? Aan de andere kant is dat op zichzelf ook weer een positie. Ik geloof dat je altijd een positie inneemt, ook al ben je niet altijd bewust van wat dit dan is.

MB: Heb je weleens gehad dat je niet geïnspireerd was?

TC: Soms, weet ik niet wat ik met een werk aan moet. Ik heb nooit gehad dat ik helemaal geen ideeën meer had. Er is altijd genoeg te doen. Je maakt een andere versie van een bestaand werk. Of je doet nog wat aanpassingen aan een werk dat er nog ligt. In die tijd kom ik altijd met nieuwe ideeën die ik wil uitproberen. Het is niet altijd even waardevol wat je in handen hebt. [lachend]

MB: Hoe meer je produceert en er mee bezig bent, hoe makkelijker een tweede werk of het volgende werk is om te maken. Anders moet je er weer inkomen?

TC: Ja. Je moet over allerlei facetten nadenken en dat gaat dan natuurlijker. De keuzes zijn makkelijker. Soms maakt je dan ook keuzes vanuit praktische overwegingen. Ik werk meestal ook aan meerdere schilderijen tegelijkertijd. Dat geeft wat ademruimte. Ik kan een werk een jaar laten staan.